

Forprosjekt: Senter for immateriell kulturarv

Morten Stene
Trøndelag Forskning og Utvikling AS

Bakgrunn

- Analysere mulighetene for etablering av et midtnorsk senter for immateriell kulturarv (i Steinkjer), på oppdrag av Stiftinga Hilmar Alexandersen.
- Avgrenset til områdene:
 - muntlig fortelling
 - utøvende kunst (tradisjonsmusikk og -dans)
 - tradisjonelt håndverk
- Gjennomføring av kartleggingen
 - dokumentanalyser
 - intervju med aktuelle regionale informanter

► Immateriell kulturarv

- Relativt nytt begrep
 - Aktualisert gjennom ratifisering av Unescos konvensjon i 2007
 - Formål er å verne immaterielle kulturuttrykk
- Vern/forvalte: sikre levedyktighet gjennom bruk og videreføring (praktisere kunnskap)
 - Kunnskap om (teori) vs. kunnskap i (praksis)
 - Kulturbæreren bli viktig
 - Trenger nye metoder
 - Ta vare på vs. fornye
 - Involvere frivilligheten og de interesserte

► Situasjon på temaområdene (i Midt-Norge)

- Utøvende kunst
 - Bygge videre på Stiftinga Hilmar Alexandersen: Skape arenaer, være bindeledd
- Muntlig fortellinger
 - Sette fokus på området. Utøve fortelling
- Tradisjonelle håndverk
 - Stor aktivitet, mange aktører, stort område
 - Trenger koordinering og «fellesskap»

► Utøvende kunst

«Kulturelle utrykk med menneskelig kreativitet»

- Situasjonen
 - Utgpt. i arbeidet til Stiftinga Hilmar Alexandersen
 - Nasjonale utdanninger/lokale musikkskoler
 - Profesjonelle utøvere og interesseforeninger
 - Rådet for folkemusikk og folkedans
 - Hilmarfestivalen
- Behov/oppgaver
 - Skape arenaer
 - Være bindeledd mellom nivåer og aktører

► Muntlige fortellinger

«En kunst og kommunikasjonsform»

- Situasjonen
 - Liten aktivitet.
 - Uvant å tenke på muntlige uttrykk som kulturarv
 - «Ingen» utdanning
 - Bibliotekene, Saemien Sitje
 - Teater, media, storytelling, kirka
 - Midt-Norsk fortellerforum, Sagomuseet i Ljungby
- Behov/oppgaver
 - Sette fokus på området. Utøve fortelling? Samarbeide med Saemien Sitje

▶ Tradisjonelle håndverk

«Tilrettelegge for fortsatt praktisering ...»

- **Situasjonen**
 - NTNU/vg.skoler utdanning/mye kursvirksomhet
 - Det offentlig både kunde og forvalter
 - Er et marked - næringsliv
 - Stor aktivitet, mange aktører, frivillighet
- **Behov/oppgaver**
 - Trenger koordinering, stort område, mye nettverk
 - En ny aktør må ha legitimitet

▶ Et uforløst potensial – og mye upløyd mark

- **Utfordringen: mer levende og praksisnær forvaltning**
- gjennom å forløse frivilligheten (nedenfra og opp)
 - Gi begrepet fokus og innhold (er et nytt begrep og perspektiv)
 - Vern som handling – trenger metodisk nytenking
 - Regionale sentre gir lokal tilhørighet og forankring - forløser frivilligheten
 - Tradisjoner og/eller fornying (videreføre, revitalisere og rekonstruere)
 - Nytte/ressurs
 - Staten rolle?

► Immateriell kulturarv er innovasjon

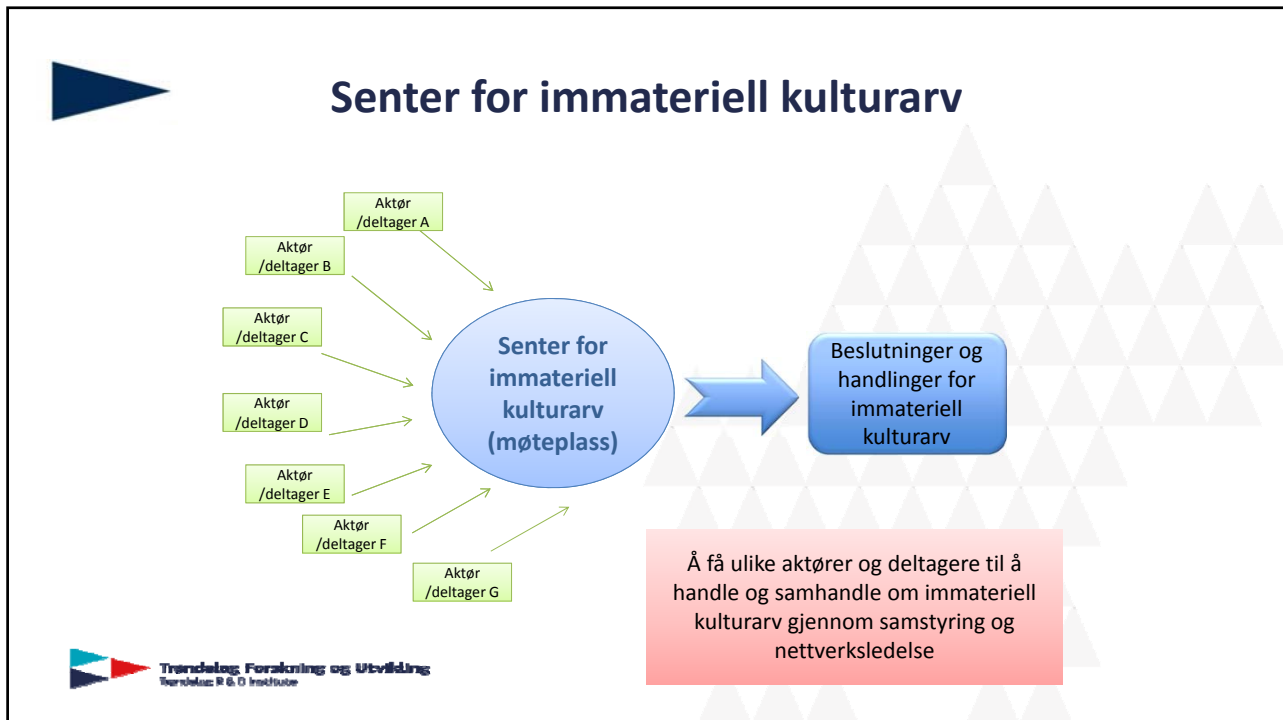
- Innovasjon defineres som: nytt, nyttig og nyttiggjort
- Nytt
 - Immateriell kulturarv er et nytt område
- Nyttig
 - Kultur verdiene som skal bli levedyktige må oppleves nyttige
- Nyttiggjort
 - Nyttiggjøring er mekanismen for å få å sikre levedyktighet gjennom bruk

► Hvordan bygge et «senter»? (filosofi (grep))

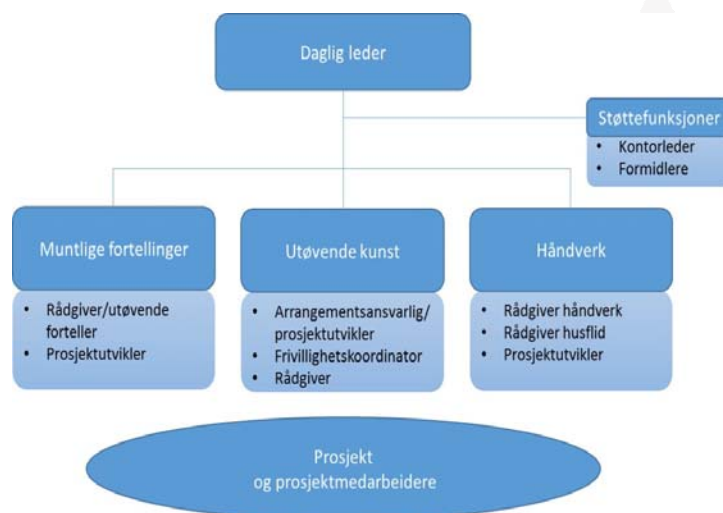
- Klynge-logikk (nettverk er en ressurs)
 - Utviklingen av deltagerne gjennom komplementaritet, kunnskapsflyt og utviklingskultur
- Arbeidet må preges av å influere på atferd
 - Nettverksstyring, samstyring (governance) og samproduksjon (co-creation)
- Nettverksentreprenør (få ting til å skje)
 - Mellomrom-, mekler-, kunnskapsrolle
 - Samarbeidstjener, interessemegler, aktivitets-katalysator
- Forretningsmodell:
 - å være en nettverksentreprenør og mobiliseringsressurs etter klyngeprinsippet

Innovasjons-logikk:

- mekanisme for å styrke manglende læring, samhandling og samspill på tvers
- metode og kunnskapsdeling

Organisering

Stiftinga Hilmar Alexandersen og Steinkjer som sentervert

- Hilmarfestivalen
 - levende og praksisnært vern; ivaretar tradisjonene, fornyer uttrykket, samhandler med frivillige og skape interesse
- Har kompetanse (kunnskap, evne og vilje) som nettverksentreprenør
 - aktiviseringskompetiteter
- Ikke-offentlig virksomhet
- Steinkjer: infrastruktur, Nord universitet

Avslutning

- Det er noe uforløst her!
- Det må tenkes
 - gjerne nytt og annerledes - innovasjon
 - men basert på kunnskap og tidligere erfaringer
- Må tørre å eksperimentere og prøve
 - og lære og utvikle
 - gjerne koblet opp mot nytte, ressurs og verdiskaping
 - Steds- og næringsutvikling, opplevelser og besøksnæring, pedagogikk, integrering, frivillighet
- Og det kan jo skje i Midt-Norge
 - Eller midt i Norge for den saks skyld 😊